

OLIY TA'LIMDA TIBBIYOT FANLARINI O'QITISH METODIKASI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7663114>

Soxiba O'ktamovna Ismatilayeva

"Davolash ishi" kafedrasini mudiri
Angren Universiteti

Abstract: Maqolada oily ta'lim muassasalarida tibbiyot fanlarini o'qitishda foydalaniladigan turli interfaol usullarga qisqacha to'xtalib o'tilgan. Xususan, ma'ruza darslarida, amaliy mashg'ulotlar, laboratoriya va mustaqil ta'limda qo'llaniladigan interfaol usullar keltirilgan bo'lib, ushbu usullarning sinovi (aprobatsiyasi) ham muhokama qilingan.

Keywords: interfaol ta'lim, interfaol usullar, ma'ruza, amaliyot, laboratoriya, mustaqil ta'lim, shaxs, shakllanish, ko'nikma, malaka.

About: FARS Publishers has been established with the aim of spreading quality scientific information to the research community throughout the universe. Open Access process eliminates the barriers associated with the older publication models, thus matching up with the rapidity of the twenty-first century.

Received: 19-02-2023

Accepted: 22-02-2023

Published: 22-02-2023

METHODOLOGY OF TEACHING MEDICAL SCIENCES IN HIGHER EDUCATION

Sokhiba Oktamovna Ismatilayeva

Head of the Department of "Therapeutic Work".
Angren University

Abstract: The article briefly touches on various interactive methods used in the teaching of medical sciences in family educational institutions. In particular, interactive methods used in lectures, practical training, laboratory and independent study and the testing (approximation) of these methods was also discussed.

Keywords: interactive education, interactive methods, lecture, practice, laboratory, independent education, personality, formation, skill, qualification

About: FARS Publishers has been established with the aim of spreading quality scientific information to the research community throughout the universe. Open Access process eliminates the barriers associated with the older publication models, thus matching up with the rapidity of the twenty-first century.

Received: 19-02-2023

Accepted: 22-02-2023

Published: 22-02-2023

Ta'kidlash lozimki, interfaol ta'lim o'zaro tushunish, o'zaro ta'sir, o'zaro boyitishni ta'minlaydi. Interfaol usullar hech qanday holatda ma'ruza, amaliyot, laboratoriya va musraqil ta'lim materialining o'rnini bosmaydi, balki uning yaxshiroq o'zlashtirilishiga hissa qo'shadi va eng muhimi, fikr, munosabat va xulq-atvor ko'nikmalarini shakllantiradi.

Artur Vard aytganidek, "O'rta asr pedagogi gapirib beradi, Yaxshi o'qituvchi tushuntiradi, Ajoyib pedagog ko'rsatib beradi, Mohir o'qituvchi berilib tushuntiradi". Xususan, prof. R. Ayupov ta'kidlaganidek, "Malakali o'qituvchini tayyorlash juda murakkab va qimmat turadigan faoliyat turi bo'lib, u o'quv jarayonining ijdiy, yaratuvchi va yurituvchi kuchidir. Har bir o'qituvchini juda

ham qimmatli insoniy zaxira sifatida hisoblab, uning jamiyatdagi mavqieni imkon darajasida ko'tarish mamlakatning uzq muddatli strategik maqsadlariga aynan mos keladi."

Yuqoridagi fikrlardan ko'rinib turibdiki, har qanday darsni tashkil qilishda va uni qaysidir ma'noda chinakam san'at asariga aylantirishda o'qituvchidan katta mehnat, malaka va ko'nikma talab etiladi.

Ma'ruza darslarida foydalaniladigan interfaol usullar 1. Aqliy hujum. Bu berilgan savolga har qanday talabanning javobi qabul qilinadigan usul. bildirilgan fikrlarni birdaniga baholamaslik, balki hamma narsani qabul qilish va har kimning fikrini doskaga yoki qog'ozga yozib qo'yish muhimdir. Talabalar javoblarni asoslash yoki tushuntirish talab qilinmasligini bilishlari kerak. Aqliy hujum - bu muammoni hal qilish uchun g'oyalarni yaratishning oson usuli. Aqliy hujum paytida o'quvchilar paydo bo'lganda erkin fikr almashadilar, shunda har bir kishi boshqalarning g'oyalari asoslanadi. 2. Mini-ma'ruza. Bu nazariy materialni taqdim etishning samarali shakllaridan biridir. Har qanday ma'lumotni e'lon qilishdan oldin o'qituvchi o'quvchilarning bu haqda nima bilishini so'raydi. har qanday bayonotni taqdim etgandan so'ng, o'qituvchi talabalarning ushbu masalaga munosabatini muhokama qilishni taklif qiladi.

3. Munozarali turli yordamchi vositalardan foydalangan holdagi taqdimotlar. Interfaol usullarga turli xil yordamchi vositalar yordamida taqdimotlar kiradi: doska, kitoblar, videolar, slaydlar, kompyuterlar, proyektorlar va boshqalar. Interaktivlik munozaradan keyingi jarayon orqali ta'minlanadi.

4. Videolarni tomosha qilish va muhokama qilish Darsda badiiy va hujjatli videofilmlardan, ulardan parchalar hamda video va videoroliklardan foydalanish mumkin.

5. Intervyu. Intervyu atamasi inglizcha "interview" so'zidan olingan, ya'ni suhbat degan ma'noni bildiradi. Suhbatlar mazmuniga ko'ra ular guruhlariga bo'linadi: hujjatli intervyu, fikr-mulohaza suhbatlari, "matbuot anjumani" suhbatlari. Suhbat mavzusi ham ma'ruzachi, ham berilgan mavzu bo'yicha ma'lumot tayyorlagan talabalar bo'lishi mumkin.

6. Teskari (qayta) aloqa. Talabalarning muhokama qilingan mavzularga munosabatini aniqlashtirish orqali ma'ruzada olingan bilimlarni dolzarblashtirish.

7. Oldindan e'lon qilingan xatolar bilan ma'ruza. Ma'ruza - provokatsiya. Oldindan rejalashtirilgan xatolar bilan provokatsion ma'ruza talabalarga professional vaziyatlarni samarali tahlil qilish, ekspert, raqib, sharhlovchi sifatida harakat qilish, noto'g'ri va noto'g'ri ma'lumotlarni ajratib ko'rsatish qobiliyatini rivojlantirishga imkon beradi.

Amaliyot darslarida (seminarlarda) foydalaniladigan interfaol usullar 1. Razminka. Bu usul aloqa ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi (muloqot).

U mazmuni, faoliyat shakli va davomiyligi bo'yicha mos bo'lishi kerak. Issiqlik savollari to'g'ridan-to'g'ri javobga qaratilmasligi kerak, ammo olingan bilimlardan mantiqiy zanjirni taklif qiladi, ya'ni. yangi bilimlarni qurish.

2. Case usuli (aniq ishlab chiqarish holatlarini tahlil qilish). Vaziyatni tahlil qilish usuli - bu real vaziyatlarni tavsiflash va vaziyatli muammolarni hal qilishdan foydalanadigan o'qitish usuli: standart, tanqidiy, ekstremal. Usul talabalarni faollashtirishga, ularning muvaffaqiyatlarini rag'batlantirishga, o'quvchilarning yutuqlarini ta'kidlashga yordam beradi. Talabalardan muayyan vaziyatni tahlil qilish, muammolarning mohiyatini tushunish, mumkin bo'lgan echimlarni taklif qilish va eng yaxshisini tanlash taklif etiladi.

3. Ijodiy muammolarni hal qilishning jamoaviy usullari. Ijodiy vazifalar deganda o'quvchilardan ma'lumotni shunchaki takrorlashni emas, balki ijodiy bo'lishni talab qiladigan o'quv vazifalari tushuniladi, chunki vazifalar ko'proq yoki kamroq noaniqlik elementini o'z ichiga oladi va qoida tariqasida bir nechta yondashuvlarga ega.

4. Biznes o'yin. Haqiqiy sharoitlar simulyatsiya qilinadi, aniq maxsus operatsiyalar ishlab chiqiladi, tegishli ish jarayoni modellashtiriladi.

Amaliy mashg'ulotlarga o'z-o'zini tayyorlash talabaning har bir dars mavzusi bo'yicha barcha turdagi topshiriqlarni majburiy bajarishidan iborat. talaba dars rejasiga muvofiq savollarga javob berishga tayyor bo'lishi, asosiy tushuncha va toifalarni ishonchli o'zlashtirishi, o'z-o'zini tekshirish uchun savollarga javob berishi va muammoli topshiriqlarni yozma ravishda bajarishi kerak.

Laboratoriya amaliyotida foydalaniladigan interfaol usullar

1. Kichik guruhlarda ishlash. Bu eng ommabop strategiyalardan biridir, chunki u barcha talabalarga ishda ishtirok etish, hamkorlik qilish ko'nikmalarini, shaxslararo muloqotni (xususan, faol tinglash, umumiy fikrni rivojlantirish, kelishmovchiliklarni hal qilish qobiliyati) mashq qilish imkoniyatini beradi.

2. Ishlab chiqarish jarayonlari va vaziyatlarni modellashtirish. Bu usul real sharoitlarni, aniq operatsiyalarni simulyatsiya qilishni, tegishli ish jarayonini modellashtirishni, interaktiv modelni yaratishni va hokazolarni o'z ichiga oladi.

3. Rolli o'yin. Bu guruh talabalarining hayotiy vaziyatlarning ma'lum bir xulq-atvor yoki hissiy tomonlarini o'zlashtirish manfaatlarida oldindan belgilangan rollarga ega sahna ko'rinishidir.

4. Trening. Trening (inglizcha "train" - ta'lim berish, o'rgatish, ko'niktirish) - kerakli ko'nikmaning rivojlanishi va rivojlanishiga erishishga qaratilgan ketma-ket topshiriqlar, harakatlar yoki o'yinlarni bajarish orqali istalgan sohada ko'nikma va ko'nikmalarga ega bo'lish jarayoni hsoblanadi.

Mustaqil ishlarni bajarishda foydalaniladigan interfaol usullar Mustaqil ish uchun interfaol usullardan foydalanishning asosiy imkoniyati talabalarning guruh

ishlarini tashkil etishdir. Yaqin ijtimoiy xulq-atvorni targ'ib qilish, jamoada ishlash texnologiyasini o'zlashtirish. Tez va konstruktiv qaror qabul qilish, mas'uliyatni o'z zimmasiga olish, boshqa odamlar bilan muloqot qilish va ziddiyatli vaziyatlarni hal qilish qobiliyatisiz guruhda ishlash mumkin emas

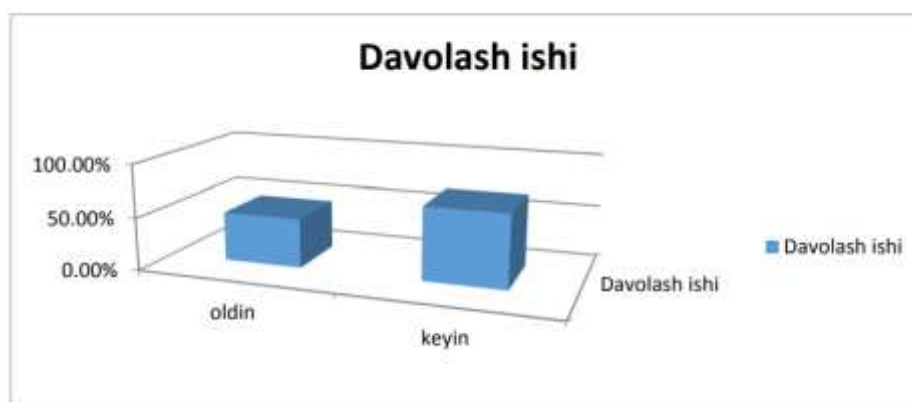
1. Loyihalar usuli. Loyiha usulida talabalar kichik guruhlariga birlashtirilib, masalan, ularni qiziqtirgan har qanday mavzu bo'yicha sotsiologik tadqiqot dasturini yoki laboratoriya darsida eksperiment o'tkazish sxemasini ishlab chiqadilar. Ushbu tahliliy ish bir necha bosqichlarni o'z ichiga oladi, bu sizning mantiqiy fikrlash qobiliyatingizni oshirish, talabalarning ijodiy imkoniyatlarini maksimal darajada oshirish va ularni tadqiqot ishlariga rag'batlantirish imkonini beradi. Shu tarzda tashkil etilgan bunday loyiha faoliyati ko'plab afzalliklarga ega.

Mustaqil ishni tashkil etishning yorqin namunasi - bu nafaqat rejali darslar davomida amalga oshiriladigan, balki mustaqil ishlash va ijrochilarning o'zaro ta'sirini rag'batlantiradigan guruh loyhasini o'qitish texnologiyasi.

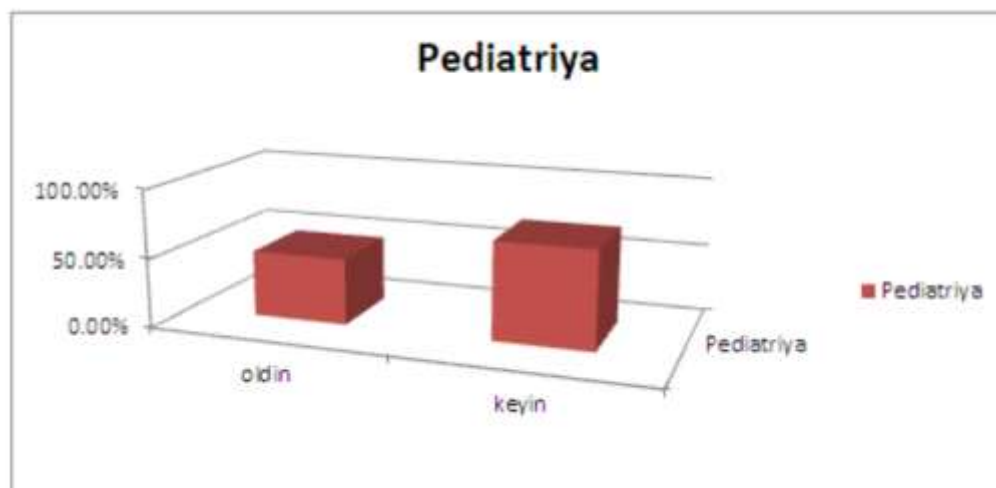
2. Juftlik (hamkorlik)da mashq qilish usuli. Sparring (ingliz tilidan) - boksdan musobaqaga har tomonlama tayyorgarlik ko'rish uchun kurashni anglatadi. Sparring sherigi - turli o'quv musobaqalarida raqib. Shunga ko'ra, sinfdan tashqari mustaqil ishlarni tashkil etish shakli sifatida sparring hamkorlik - bu musobaqada raqib rolini o'ynagan talabalar o'qituvchi tomonidan oldindan belgilab qo'yilgan algoritm bo'yicha vazifalarni bajaradigan juftlik ishining bir turi hisoblanadi.

Taklif etilayotgan interfaol usullar sinovi (aprobatsiyasi) Navoiy davlat pedagogika instituti "Tibbiyot" fakultetida amalga oshirildi va ushbu fakultet talabalari sinovdan o'tmoqdalar. Talabalar kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan tayyorlangan uslubiy ko'rsatma va materiallardan foydalanadilar.

Tajriba-sinovning dastlabki bosqichida "Tibbiyot" fakultetining "Pediatriya" va "Davolash ishi" yo'nalishi talabalariga "Radiatsion tibbiyot va texnologiyalar" fanidan 18 soatlik umumiy ma'ruza dars-mashg'ulotlari interfaol usullarda o'tildi. Tabiiyki, talabalarning ma'ruzalardan oldingi va keyingi natijalari nazorat ishlari asosida tahlil qilindi.

1-diagramma. "Davolash ishi" yo'nalishi talabalarining sinov nazoratidan oldingi va keyingi natijalari.

1- va 2-diagrammalardan ko'rinib turibdiki, ikkala holatda ham tajriba sinovidan keyin talabalar o'zlashtirish ko'rsatkichi ancha, ya'ni mos ravishda 47,06% dan 69,39% ga, "Pediatriya" yo'nalishida esa 48,39% dan 71,08% ga ortganligi tasvirlangan.

XULOSA Umumiy olib qaraganda, interfaol usullardan foydalanganda o'qituvchining roli keskin o'zgaradi, markaziy bo'lishni to'xtatadi, u faqat jarayonni tartibga soladi va umumiy tashkilotchilik bilan shug'ullanadi, zarur vazifalarni oldindan tayyorlaydi va guruhlarda muhokama qilish uchun savollar yoki mavzularni tuzadi, maslahatlar beradi, rejalashtirish vaqti va tartibini nazorat qiladi.

Shu bilan birga oliy ta'lim muassasalarida o'qish jarayonida interfaol shakllar va o'qitish usullaridan foydalanish o'quv jarayonini tashkil etishga nostandart munosabatda bo'lishga va nafaqat o'quv, balki kasbiy faoliyatda ham shaxslararo o'zaro munosabatlarga motivatsion tayyorgarlikni shakllantirishga imkon beradi.

REFERENCES:

30. Matyokubova, S. (2022). Effectiveness of using authentic materials in teaching foreign languages. *Журнал иностранных языков и лингвистики*, 6(6), 308-317.
31. Matyokubova, S. A. (2021). Xalqaro va milliy sertifikat imtihonlariga ta'irlanish jarayonida zamonaviy texnologiyalarning roli. *Academic research in educational sciences*, 2(CSPI conference 2), 221-225.
32. Matyokubova, S. A. (2020). Aльтернатива узбекских и английских пословиц. *Экономика и социум*, (1), 576-578.
33. Matyokubova, S. A. (2020). O'zbek xalq maqollari va ingliz xalq maqollarining tarbiyaviy ahamiyati. *Academic research in educational sciences*, (3), 911-915.

34. Matyakubova, S. A. (2018). Educational technologies in English language lessons. *Экономика и социум*, (10), 56-57.
35. Matyakubova, S. A. (2018). PHONETIC VARIABILITY. *Экономика и социум*, (10), 54-56.
36. Kadirova, O. K. (2022). Linguopoetics is an Important Research Field of Linguistics. *International Scientific Journal Theoretical & Applied Science*, 10(12), 756-759.
37. Kadyrova, Z. Z.; Kadyrova, O. Kh. (2022). Lithosonyms Used in the Works of Alisher Navoi. *NeuroQuantology*, 12(20), 1907-1913.
38. Kadyrova, O. K. (2021). Motivational basis for the formation of eastern and western literature Мотивационная основа формирования восточной и западной литературы. *Журнал филологических исследований*, 6(3), 17-22.
39. Kadyrova, O. (2021). Information and communication technologies in the process of teaching foreign languages as the basis of an innovative approach to learning. *THEORETICAL & APPLIED SCIENCE Учредители: Теоретическая и прикладная наука*, (9), 649-651.
40. Mamanovich, A. L. (2022). Pedagogical properties of environmental education and education in educational institutions. *Open Access Repository*, 8(12), 624-627.
41. Mamanovych, A. L. (2022). Ecological educational system the need to improve theoretical foundations and methodological foundations. *Academicia Globe: Inderscience Research*, 3(12), 135-139.
42. Mamanovych, A. L., & Sharofiddin o'g'li, B. S. (2022). Environmental behavior change and students' environmental attitude. *ResearchJet Journal of Analysis and Inventions*, 3(12), 140-144.
43. Абдуназаров, Л. М. (2018). Экология методологияси ва унинг миллий хусусиятлари. *ЎзМУ хабарлари*, 1(4), 26-28.
44. Abdunazarov, L. M. (2018). Issues on Teaching Ecology in National Continuous Education. *Eastern European Scientific Journal Germany*, 3(1), 265-270.
45. Абдуназаров, Л. М. (2016). Касбий таълимда экологик ўқув унинг таъминоти ва амалга жорий этиш. *Кадрлар тайёрлаш тизимида ўрта махсус касб-хунар таълимнинг ўрни ва ахамияти*, 1(1), 31-33.
46. Давлатова, М. А. (2022). Формирование логического мышления у учащихся начальных классов при решении экономических и статистических задач. *European Journal of Interdisciplinary Research and Development*, 10, 194-198.
47. Mirxalilova, N. A., & Davlatova, M. A. (2022). TIMSS xalqaro baholash dasturida miqdor tushunchasi va uning turlari. *Academic research in educational sciences*, 3(9), 282-285.

48. Davlatova, M. A. (2022). Iqtisodiy va statistik masalalarni yechishda boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy tafakkurini shakllantirish. *Academic research in educational sciences*, 3(12), 309-314.
49. Холмуминов, АА, Ходжаева, НК, Шакарова, ДШ, Шерматов, БН, Хаккулов, ЖМ. (2017). Нановолоконные нетканые материалы полимеров с поверхностно-активными свойствами. *UzMU*, 2(2), 257-263.
50. Холмуминов, АА, Хаккулов, ЖМ, Ходжаева, НК, Шакарова, ДШ, Шерматов, БН (2017). Формирование биоактивного нанокompозита на поверхности металлического носителя. *UzMU*, 2(2), 252-257.
51. Сейитниязов, К. М. (2022). Традиционные географические названия. *Экономика и социум*, 11(102), 155-160.
52. Сейитниязов, К. М. (2022). Некоторые вопросы о Антропотопонимах. *Международная конференция*, 1(4), 4-8.
53. Сейитниязов, К. М. Некоторые вопросы о стандартизации топонимов Каракалпакии. *Международная конференция*, 1(12), 4-9.
54. Камбарова, Ш. А., & Абуназаров, Л. М. (2016). "Сплошная коллективизация": понятие и меры по её проведению в средней Азии. *современные подходы к трансформации концепций государственного регулирования и управления в социально-экономических системах* (pp. 89-91).
55. Kadirova, Z. Z. (2022). Lithosonyms used in the works of Alisher Navoi. *NeuroQuantology*, 10(10), 1907-1913.
56. Kadirova, Z. Z. (2022). Stable compounds in the works of Alisher Navai (example of periphrases). *NeuroQuantology*, 10(1), 1899-1906.
57. Мирсаатов, Р. М., Очилов, О., Абдуллаев, Ж. Э. У., & Кенжаев, А. А. (2019). Устройство для определения шелконосности коконов без их взрезки. *European science*, (6 (48)), 30-36.
58. Очилов, О. (2018). Фотоупругая и ростовая оптическая анизотропия эпитаксиальных пленок редкоземельных ферритов-гранатов. *Вестник науки и образования*, 1(1 (37)), 5-8.